

УДК 37.015

ВПЛИВ ВЧЕННЯ Г. СКОВОРОДИ НА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Студ. М.В. Стойко, гр. БПД-15

Науковий керівник доц. С.Р. Бабушко

Київський національний університет технологій та дизайну

Вчення Г. Сковороди, його погляди на навчання і виховання є предметом досліджень багатьох дослідників. Педагогічна спадщина Г. Сковороди викликає зацікавленість не лише педагогів, але й філософів, істориків, краєзнавців.

Мета і завдання. Метою нашого дослідження є розкрити методи виховання підростаючого покоління, запропоновані Г. Сковородою та простежити їх використання у сучасних умовах. Щоб досягнути поставленої мети, необхідно зробити наступне:

- ознайомитися із науково-методичною літературою та творами Г. Сковороди;
- систематизувати отримані результати;
- з'ясувати, які ідеї виховання Г. Сковороди використовуються у нинішніх школах.

Об'єкт дослідження є теорія виховання, розроблена Г. Сковородою.

Методи та засоби дослідження. У процесі дослідження були використані такі загальнонаукові методи як огляд літератури, аналіз та синтез інформації, метод систематизації інформації, історіографічні методи, щоб розкрити методи морального виховання за Г. Сковородою і з'ясувати їх використання у сучасних умовах.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Набуло подальшого розвитку питання морального виховання особистості, запропоновані видатним українцем. Отримані результати можуть бути використані при написанні курсових та дипломних робіт, на семінарських та лекційних заняттях, у навчально-виховному процесі у сьогоденних навчальних закладах.

Результати дослідження. Особливості педагогічних умов Г. Сковороди полягають у тому, що потрібно навчатися за допомогою природного виховання. Це була перша педагогічна ідея в Україні, яку висунув Г. Сковорода. Він стверджує, що природа - це найкращий вихователь, який потребує тільки одного, щоб природі не заважали проявитись. За допомогою природного виховання вивчають рідну мову, яка від народження впливає на розвиток, мислення й мовлення дітей.

Г. Сковорода пропонує виховувати у дітей помірність бажань, щоб фізична та розумова праця поєднувалась, що допоможе краще засвоювати матеріал, та принесе радість для душі та серця. Важливо, щоб батьки давали приклад своїм дітям, теж займалися фізичними вправами, ставали авторитетними, та надихали своїх дітей. Також Г. Сковорода прагнув, щоб вчителі допомагали учням справлятися із поставленими завданнями, орієнтували їх на самостійне вивчення матеріалу, спонукали до постійного пошуку істини, осмислення моральних норм та їх дотримання, до духовного багатства. Крім того, Г. Сковорода закликав дбати про здоров'я. Іншим позитивним здобутком Г. Сковороди є заклик до вчителів розвивати в дитині свідому ініціативу, творче мислення, любов до знань, старанність та ретельність, прагнення добровільно вчитися.

Г. Сковорода був переконаний у людському розумі, що він всемогутній, у неминучості торжества, справедливості. Поділяв погляди просвітителів, представників прогресивної педагогіки. Він вбачав в освіті засіб моральної перебудови світу, створення справедливого суспільства.

Його педагогічні думки знайшли своє відображення у листах, віршах, байках, притчах, діалогах, музичних творах. Можна вважати, що свою концепцію Г. Сковорода побудував на основі свого народного педагогічного досвіду, а ідеями української народної педагогіки пройнята вся його спадщина. У своїй педагогічній діяльності філософ правдиво говорив все, що думає, висловлював самостійність у своїх поглядах і переконаннях. Його «вільнодумство» і демократизм педагогічної діяльності ставали причиною його звільнення із різних колегіумів.

Ідеї Г. Сковороди широко використовуються у педагогіці сьогодення. Динамічний розвиток суспільства, знецінення моральних ідеалів та норм життя призвели до того, що сучасне підростаюче покоління уже не так прагне до навчання. Проте існують такі вчителі і батьки, які орієнтуючись на вчення Г. Сковороди, стимулюють учнів вчитися, чогось добиватися в житті. Методи природного виховання теж широко використовуються нині. Адже багато учнів більш сприймають інформацію на свіжому повітрі, або в музеях, тоді коли вони бачать, про що йдеться на власні очі. Використання ідеї фізичного виховання підростаючого покоління є запорукою міцного здоров'я учнів, без якого навчання не буде ефективним. Найбільшим внеском Г. Сковороди у педагогіку сьогодення можна вважати його теорію не лише розумового розвитку дитини, але передусім, морального виховання. Загалом виховання, за Г. Сковородою, повинно здійснюватися насамперед через працю, яку він вважав основою суспільного життя, як "начало" і "вінець" щастя, як сенс життя людини.

Запорукою успішного виховання дітей мають бути добрі настанови, викорінення поганих звичок. Він рекомендував у зв'язку з цим такі методи виховання, як бесіда, роз'яснення, власний приклад учителя, поради тощо. Виховуючи дітей, як радив філософ-педагог, необхідно вдаватися до переконань, привчати їх критично аналізувати свої вчинки. Така методика широко використовується і нині. Шкільні вчителі розмовляють з учнями на теми про погані звички, разом обмірковують, чому погано, наприклад курити, пиячити, приймати наркотики.

Розумовий розвиток людини, за Г. Сковородою, необхідний для пізнання навколишнього світу і самої себе для того, щоб дійти до істини. Джерелом усіх знань, на переконання Г. Сковороди, є досвід, практика, саме життя. Природно, що вчений обстоював необхідність навчання всіх дітей, незалежно від їх соціального стану. Він вважав також, що школи мають бути рідномовними та доступними для навчання. Крім рідномовності, вчений обґрунтовував необхідність таких навчальних принципів, як доступність, зв'язок навчання з практикою, врахування інтересів кожної особистості. Ці принципи навчання і виховання, обґрунтовані ще Г. Сковородою, є актуальними і зараз. У наш час індивідуальний підхід до учня та його освітніх потреб, доступність навчання, його зв'язок із практикою застосовуються у вітчизняній освіті. Наприклад, доступність реалізується в тому, що середня освіта є обов'язковою для кожної дитини. Наявність шкіл різного спрямування - математичні школи, музичні, художні, школи з поглибленим вивченням низки предметів – пропонує можливість вибору навчального закладу відповідно до природних здатностей дитини. Іншими словами, це реальне втілення ідей Г. Сковороди в сучасному житті.

Висновки. Отже, вчення Григорія Сковороди на виховання особистості до сих пір залишається актуальним. Увага педагогів до розвитку «серця» дитини є запорукою успішного розвитку її розуму. Це дає підстави дійти висновку, що лише нерозривний розвиток розумової та емоційної сфери дитини сприятиме адекватному вибору змісту і методів педагогічної діяльності та результативності навчального процесу.

Ключові слова: Г. Сковорода, педагогічна спадщина, моральне і розумове виховання.